

MAN-VROUW-VERHOUDING

12 september 1975

Goedenavond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar, denkt dus zelf na over alles, wat wordt gebracht. Ons onderwerp, door u gekozen, draagt de titel:

MAN-VROUW-VERHOUDING

Wijzelf zouden dit onderwerp nooit gekozen hebben en zeker niet deze titel, want het woord verhouding is te suggestief. Het gaat hier in feite om een waarde-vergelijk van de man en de vrouw. De vrouw is dan wel het sterkste geslacht, zoals blijkt uit vele spreekwoorden zoals één vrouw is honderd mannen te erg. Als man sta je je mannetje mogelijk wel maar geen volkswijsheid beweert, dat een man ook zijn vrouwtje zal staan. Nu leeft u in een periode, dat het onderwerp bijna komisch aandoet. In deze tijd horen wij immers steeds weer dat de vrouw de gelijke wil zijn van de man. Maar zij zal nooit werkelijk gelijk aan de man zijn, daarvoor verschilt zij te veel van de man. Je kunt natuurlijk stellen, dat het maar een betrekkelijk klein verschil is, alleen maar een kwestie van onderdelen, maar toch Er is een verschil en dit verschil ligt o.m. in lichamelijke reacties en functies. De vrouw is in vele opzichten in feite minder pijngevoelig dan een man bv., de hormoonevenwichten zijn bij de vrouw anders en doen haar anders reageren dan een man, terwijl ten laatste een andere psychische opmaak dan die van de man bij haar wordt aangetroffen. In uw dagen zullen velen zeggen dat dit geen werkelijke en beslissende verschillen zijn.

Maar het feit blijft bestaan: de vrouw denkt anders. Dit betekent niet dat een vrouw bv. niet capabel zou zijn om bv. technische wetenschappen te bestuderen. Zij is even zo bekwaam, wanneer het gaat om het repareren van een auto e.d. als een man ooit zal zijn, mits zij er maar iets van geleerd heeft. Er zijn bepaalde gebieden van techniek als bv. fijnmechanica, waarin de vrouw zelfs de meerdere van de man zal kunnen zijn, omdat zij op de een of andere wijze meer inzicht en meer geduld heeft, wanneer het om kleine zaken gaat die veel aandacht vragen. Maar dit alles betekent nog niet, dat er een vergelijkbaarheid is, die gelijkheid in feite impliceert. Daarnaast dient men rekening te houden met het feit, dat conditionering door gewoonte en opvoeding de vrouw ondanks alle pretenties maatschappelijk doet verschillen van de man.

In de oudheid werd de plaats van de vrouw in de gemeenschap in feite bepaald door een functieverdeling. Iets wat velen verkeerd begrijpen, zodat zij bv. redeneren dat in het stenen tijdperk de vrouw de mindere van de man was, omdat die man haar met zijn knots neersloeg om haar dan naar zijn hol te slepen en tot de zijne te maken. Maar de vrouw in die dagen was ook geen doetje. Wanneer zij de man aardig vond liet zij zich natuurlijk door hem inhalen en werkte zij mee aan de rituele geweldschaking. Maar hierover en over de verdere werkelijke verhoudingen zwijgt de geschiedenis tot op heden. De feitelijke situatie was de volgende: de vrouw oefende meer technische beroepen uit. Zij maakt kleipotten, spon, weefde, bewerkte leer. Ook het maken van de werktuigen die hiervoor gebruikt werden, van stenen messen tot primitieve weefgetouwen toe, was vrouwenwerk. Het is de vrouw die bijvoorbeeld de eerste spinklossen uitvond. De man was in deze primitieve gemeenschappen de jager, degene die het gebied moest verdedigen, degene die kortom voedsel en veiligheid moest verschaffen. Wanneer u een dergelijke indeling vreemd lijkt, er zijn nu al enkelen die denken aan de amazones, de strijdbare dames, die volgens de overlevering ook vele mannen te erg waren, is in feite een dergelijke taakverdeling toch logisch te noemen. De vrouw is het uiteindelijk die het geslacht voortzet. Wij kunnen nu wel zeggen dat zij dit niet zonder medewerking met vaak de enthousiaste medewerking van de man kan doen, maar zij is het die een bepaalde tijd het kind

draagt. In deze periode is zij zowel emotioneel als lichamelijk op bescherming aangewezen tegen al te grote inspanningen en gevaren. Let wel: deze bescherming heeft de vrouw niet van node, zo lang zij bij haar eigen taken blijft. Landbouw en technische arbeid zijn voor haar tijdens de gehele zwangerschap zonder meer mogelijk. Maar zodra zij met van de gewoonte afwijkende problemen wordt geconfronteerd, blijkt zij zich in deze tijd niet snel aan te kunnen passen en is haar uithoudingsvermogen aangetast, terwijl haar voedingsbehoefte toeneemt. In de laatste periode van de zwangerschap blijkt ook haar mogelijkheid tot lichamelijke krachtinspanning beperkt te zijn. Het is duidelijk dat alleen reeds om de voortzetting van de soort mogelijk te maken, de man in deze tijd een beschermende rol zal moeten spelen. Maar beschermen en overheersen zijn, zeker in deze periode, nog niet identiek.

Wanneer wij de verdere geschiedenis nagaan, treffen wij overal de man aan als heerser, krijgsman, vaak ook als handelaar. Maar achter de coulissen blijkt de vrouw toch steeds weer, ook in het openbare leven, een belangrijke rol te spelen. Gaan wij bv. de stadshuishouding van latere perioden na, dan blijken de vrouwen een heel grote invloed uit te oefenen op de wetgever en de wetgeving, terwijl alle krijgskundige kwesties door mannen zal worden bepaald. Godsdienstig valt de mensheid lange tijd in twee seksen uiteen: wij hebben te maken met een typisch mannelijke en een typisch vrouwelijke inwijdingsweg, compleet met eigen goden en riten. Maar van beide benaderingen van het bovennatuurlijk kan worden gezegd dat er voor de mens, naast de godenverering, wel degelijk goed bruikbare mogelijkheden voor geestelijke ontwikkeling zijn ontstaan.

In deze tijd is er sprake van een gelijkwaardigheid in een bepaald opzicht, maar dan wel alleen wanneer wij uitgaan van de bestaande verschillen. Ik kan mij voorstellen dat in uw moderne maatschappij de vrouw die grotere zekerheid vindt door het feit, dat de maatschappij meer bescherming en zekerheden biedt, minder de bescherming van de man feitelijk van node heeft. Dit betekent dat zij een grotere bewegingsvrijheid zal bezitten en minder gebonden hoeft te zijn. Maar in de emoties van de vrouw, zowel als in het emotionele leven van de man, is ergens een relatie door vele honderden eeuwen ontstaan, waarbij zowel de neiging tot beschermen van de man als de behoefte zekerheid en bescherming te zoeken bij de vrouw, een rol is blijven spelen. Dit is bijna een instinct geworden, iets, wat je mogelijk verstandelijk redelijk af kunt wijzen, maar dat toch altijd weer in denken, emotie en eisen aan het leven om de hoek zal komen kijken.

Eerst in de tijd van de eerste koninkrijkes, de stadstaten, krijgen wij te maken met een geheel ander functioneren van de vrouw in de gemeenschap. Zij wordt a.h.w. naar het binnenhuis verbannen. Zij is daar vaak de absolute heerseres, maar naar buiten toe treedt praktisch alleen de man handelend op, zelfs wanneer hij daarbij in feite vaak de marionet van de vrouw is. Het is de man die belangrijk wordt geacht, het is de man die althans uiterlijk de beslissingen neemt. De macht van de vrouw wordt altijd afgeleid van de macht van haar man. Een typisch voorbeeld is te vinden bij de farao's, die, zo men zegt, hun zuster huwen. Wat overigens niet betekent dat hun bedgenoot altijd hun zuster zal zijn. Ook hier blijken de Egyptische vorsten degenen te zijn die de hulde in ontvangst nemen, terwijl de meer staatkundige besluiten en intriges in feite in handen van de dames blijven liggen. Wanneer echter priesterkasten oppermachtig gaan worden waarbij de priesterkaste, zelfs in de tijd dat er veel priesteressen zijn, grotendeels uiting van een mannenmaatschappij is, wordt de politieke invloed van de vrouw op de duur minder en zal ook haar stempel op de sociale ontwikkelingen minder duidelijk tot uiting komen. Gaan wij verder en zien wij bv. naar Rome of Griekenland, dan treffen wij de vrouw aan als de absolute heerseres in huis. Is de vrouw van lagere stand, dan werkt zij, maar heeft daarbij vrouwen-eigene functies. In het gezin, het huis, is altijd een vrouw de werkelijke baas. De man is de baas in de buitenwereld en alles, wat daarmee in verband staat.

Toch blijkt de vrouw in zekere zin horig geworden te zijn aan de man. Wat verklaarbaar is: Het gaat daarbij niet in de eerste plaats meer om de vrouw zelf, maar om de plaats en eigenschappen van het nageslacht. Daarbij ziet men nageslacht niet alleen maar als een soort stoffelijke voortzetting van eigen bestaan, maar ook als een mogelijkheid eigen bezittingen en relaties met anderen te fixeren of uit te breiden.

Ook uit de bijbel bekende vorsten wisten in dit opzicht zeker van wanten. Denk maar eens aan Salomo: hoeveel vrouwen heeft deze niet opgenomen als z.g. echtgenote. Wanneer bondgenootschappen moesten worden bevestigd enz., nam hij vaak de dochters van de betreffende hoofden en vorsten tot gade. Hij sloeg dezen dan ook wel eens gade, maar veel verder kwam hij bij de meesten niet eens. Dergelijke huwelijken werden in feite alleen gesloten, omdat zij een politieke binding, een bondgenootschap, een zekerheid betekenden. Je zou kunnen zeggen, dat in dergelijke gevallen de vrouw in feite een soort gijzelaar was. In andere gevallen diende zij als een soort garantie op beloften die mannen elkander hadden gedaan t.a.v. bezit of taakvervullingen.

De situatie van de vrouw in het christendom wordt echter al snel een geheel andere. Ofschoon zij in de eerste christengemeenschappen als gelijkwaardig beschouwd wordt en als gelijkberechtigd optreedt, wordt zij al snel weer naar het tweede plan verwezen. De vrouw, zo meent men, heeft de functies van de gezusters over te nemen, die eens Jezus ontvingen: de een deed het huishouden, de ander zat aan de voeten van de meester naar hem te luisteren en te bewonderen. Van de vrouw wordt verwacht dat zij de man, haar meester, in beide functies nederig zal dienen. Want Jezus was immers een man? Op deze wijze wordt de vrouw teruggedrongen in een maatschappelijke en emotionele positie, die sterk afwijkt van haar betekenis in de eerste christengemeenschappen, waarin zij zeker in de eerste 150 jaren grote invloed hebben op de gelovigen, optreden als profetessen, mede diensten leiden enz. Wanneer het christendom een wereldse macht wordt door het ontstaan van de Vaticaanse staat, wordt de vrouw geheel naar de achtergrond verwezen. Het gaat hier immers om een mannen-maatschappij, die ook zonder celibaat zich geheel op de meerwaardigheid van de man baseert, eigen macht ten koste van alles wil handhaven en grote invloed kan uitoefenen middels dreigingen, die aan het geloof worden ontleend. De vrouw mag hier zeker niet ingrijpen met haar visie, daar emoties en profetieën zeker de redelijke overwegingen van de heersers van dit nieuwe geloof zouden beperken in hun vrijheid van handelen. Zij wordt min of meer bewust in de richting van een algehele minderwaardigheid gestuurd.

Deze minderwaardigheid komt overigens in 't dagelijkse leven dan wel in de functiebepaling. Een vrouw kan dit niet, mag dat niet, is een vat van zonden enz. hoort en ziet men steeds weer. Overigens kan men uit de leringen van Jezus deze placering van de vrouw in de gemeenschap niet rechtvaardigen. Het is voornamelijk de disciplinaire opvatting van Paulus die, uit angst voor eigen temperament, de vrouw afwijst in vele van zijn brieven en leringen, waaruit men put. De nadruk op maagdelijkheid bij de vrouw neemt toe, daar de huwbare dochter in toenemende mate het middel wordt om zakelijke afspraken te bevestigen of bezittingen bij elkaar te voegen. Kennelijk wil men zeker zijn dat de eerste telg die geboren wordt, voort zal komen uit de beide betrokken families. Slechts wanneer het gaat om banden met zeer machtige mensen, wil men nog wel eens - verdoken - afstand doen van deze zekerheid. Er is zelfs een periode, waarin de vrouw uit zuiver zakelijke overwegingen huwt of tot een huwelijk wordt gedwongen maar na haar eerste kind opeens de kans krijgt een veel vrijer leven te voeren. Huisvrienden, vereerders, minnaars zijn gebruikelijk. Zelfs wanneer het er z.g. zeer kuis aan toegaat, kan men daarover zijn twijfels hebben. Ik heb mij door iemand die het weten kan, laten vertellen dat er in de tijd van de kruisvaarten, toen kuisheidsgordels in de mode waren, er heel wat smeden waren die maar meteen bij elke gordel een dozijn passende sleutels maakten, vermoedelijk uit vrees dat er zo nu en dan een sleutel verloren zou kunnen gaan.

Uit dit alles blijkt wel, dat de verhouding tussen man en vrouw sterk bepaald wordt door, en gebonden is aan de maatschappij waarin zij leeft. Ik wil niet de gehele historie met u nagaan om dit nog verder te bewijzen. Laat ons eens zien hoe de zaken zich ontwikkelden in landen waar afwijkende systemen de overhand kregen. Neem bv. de Russische revolutie. Allereerst zij opgemerkt, dat de burgerlijkheid van het hedendaagse Rusland er a.h.w. afdruipt. In het begin van de revolutie wordt de vrouw als geheel vrij en gelijk aan de man beschouwd. Zij heeft gelijke rechten en plichten. De huwelijksbinding wordt in betekenis sterk verminderd en is in feite een soort toevalsproduct. Een man en een vrouw werken een tijd samen, willen samen te bed en huwen, laten zich registreren om zo de nodige faciliteiten te vinden.

Dit heeft verder maatschappelijk weinig betekenis, omdat men, wanneer ook maar een van de partners aan een beambte de wens hiertoe te kennen geeft, het huwelijk onmiddellijk zal annuleren. Al snel blijkt dat men met deze situatie toch niet erg gelukkig is. Het blijkt dat mannen en vrouwen, ook al beoefenen vrouwen alle beroepen van dokter en ingenieur tot stratemaker net zo goed als de mannen, meer voelen voor een duurzamer binding. Het blijkt dat het gezin, dus het resultaat van dergelijke duurzamere bindingen, voor het welzijn en functioneren van de staat van groot belang is. Reeds rond 1928 komt het gezin meer in tel en worden scheidingen minder eenvoudig gemaakt. De godsdienst wordt officieel afgeschaft en zelfs vervolgd. Maar al snel blijkt men ook deze te moeten dulden en zal men bv. het huwelijk met kerkelijk-aandoende plechtigheden omgeven, ofschoon het natuurlijk nog steeds door een staatsbeambte wordt bevestigd. De reden voor deze terugkeer naar meer gevestigde waarden en situaties ligt kennelijk in de emotionele opmaak van de mensen. Het gezin is nu eenmaal voor de mensen een bindende factor geworden en het blijkt duidelijk, dat algehele seksuele vrijheid voor beide geslachten niet dat geluk en die innerlijke vrijheid kunnen brengen die sommigen daarvan nog steeds menen te mogen verwachten.

Zeker is dat mensen die geheel seksueel vrij leven, maatschappelijk minder, niet sterker gemotiveerd zijn en niet beter, maar eerder nalatiger functioneren binnen de gemeenschap wat ten detrimente zou zijn van de staat. Wij zien dat op het ogenblik het gemiddelde huwelijk in de USSR een behoorlijk lange duur heeft en zeker niet korter van duur zal zijn dan in andere landen en onder andere systemen. Wel blijkt dat in dit land de overwegingen, die bij een huwelijk een rol spelen, wat anders liggen, daar zowel man als vrouw werkzaam zijn in een maatschappelijk geheel. Hierdoor zijn de mogelijkheden die men tezamen zal hebben, van groter belang dan in vele westerse staten en zullen praktische overwegingen bij het definitief aangaan een huwelijk een grotere rol spelen. Studenten bv. zullen vaak op elkaar verliefd zijn maar studenten-huwelijken komen zelden voor, daar men immers niet tevoren kan overzien waar de staat de student eens in zal zetten. De conclusie: of je nu spreekt over maatschappelijke gelijkwaardigheid van man en vrouw of niet, het gezin en de daarbij behorende bindingen zijn in de huidige maatschappelijke structuren onvermijdelijk. Andere structuren van gemeenschapsvorming tussen beide seksen, zoals bv. de commune experimenten, blijken grotendeels te mislukken, omdat zowel mannen als vrouwen gewoon niet in staat zijn eigen bezitszucht te verloochenen.

In Rood China zien wij een bijna omgekeerde ontwikkeling. Ook hier predikt men de gelijkheid van beide seksen, maar zijn de feitelijke mogelijkheden voor de vrouw toch minder dan voor de man. Maar hier zag men met een gevaar voor overbevolking, zodat men de groei van de bevolking al snel met alle mogelijke middelen wenste af te remmen. Men deed dit door de mensen intens bezig te houden het liefdesleven geheel uit de openbaarheid te verwijderen en te vervangen door projectie op idealen. Huwen kon alleen met toestemming geschieden en alleen wanneer men een bepaalde leeftijd bereikt had. Voor gezinsvorming voelde men ook hier in het begin niet veel, al was het alleen maar, omdat hierdoor het verplaatsen van mensen volgens economische schema's moeilijker werd. In dit land blijken echter ook langdurige emotionele verhoudingen, vaak zelfs van platonische aard, tussen man en vrouw voor te komen. Men zal slechts met grote tegenzin huwen met een ander dan de emotioneel zelfgekozen partner. Huwelijk en gezin vormen ook in deze gemeenschap de basis van het sociaal geheel.

Ook hier blijkt het gezin, ondanks alle afwijkende denkbeelden omtrent communale samenlevingen, noodzakelijk, indien men enige ontwikkeling en rust wil kennen. Pogingen mannen en vrouwen afzonderlijk onder te brengen in eigen barakken bij landbouwcoöperaties voerden tot mislukkingen, een poging een soortgelijke scheiding van seksen door te zetten bij een vissersgemeenschap voerde tot een algemene vlucht, compleet met de door de staat verschaft schepen naar de haven van Hong Kong. Ik zeg dit om duidelijk te maken dat de verhouding tussen man en vrouw ook in de moderne maatschappij, ongeacht de grotere mogelijkheden die voor de vrouw in meerdere mate bestaan dan in het verleden het geval was, nog steeds benaderd moet worden vanuit de gezinsbinding. Daarbij is en blijft de vrouw in de eerste plaats de voortbrengster van en hoedster van het nageslacht.

Ik kan begrijpen dat vele vrouwen roepen om crèches, die de zorg voor de kinderen van hen over kunnen nemen. Dat klinkt erg progressief, maar is niet geheel houdbaar. Want het kind heeft nu eenmaal de geborgenheid van eigen gezin van node. Zoals hier, maar ook in Rusland, waar het crèche-systeem bijna perfect is ontwikkeld, bleek dat een kind dat voortdurend in een crèche is en onvoldoende aandacht van de ouders krijgt, in de meeste gevallen zich tot een onevenwichtige persoonlijkheid ontwikkelt.

Vervolgens lijkt mij de vraag aan de orde te komen, hoe men de verhouding man-vrouw op dit ogenblik dient te benaderen. Ik stel allereerst: Hoe een samenleving verder ook gevormd is, waar man en vrouw tezamen leven en een gezin bestaat, dient er een evenredige en rechtvaardige taakverdeling tussen hen te bestaan. Dit kan impliceren dat de vrouw geheel voor het huishouden zorgt, terwijl de man tot taak heeft de middelen te verschaffen om dit huishouden te laten functioneren. Evengoed is mogelijk dat ieder middelen bijdraagt door werkzaamheden buiten het gezin. In dit geval zullen beiden ook de huiselijke taken evenredig moeten delen. De opvoeding, waarbij een meisje maar al te vaak met poppen wordt omgeven, terwijl de jongens wapens, soldaatjes en dergelijk speelgoed krijgen, zou sterk moeten veranderen. Ik meen dat alle kinderen gelijkelijke belangstelling tonen voor zowel technisch speelgoed als voor poppen. Wat betekent dat een jongen best met poppen mag spelen en dat het meisje autootjes e.d. mag hebben als lievelingsspeelgoed. Door deze door de ouder bepaalde selectie van speelmogelijkheden ontstaat n.l. reeds een sterke conditionering van de kinderen, die, gezien de eisen van een moderne samenleving, wel eens minder aanvaardbaar zou kunnen blijken te zijn.

Wat het onderricht betreft, meen ik dat kinderen van beide seksen gelijke mogelijkheden en gelijke kansen moeten hebben. Zeker, het meisje maakt tijdens het onderricht soms moeilijke perioden door, maar ook de jongen is niet zo geheel van alle lichamelijke ellendes en smetten vrij, als men wel pleegt te veronderstellen. Vooroordelen zijn uit den boze. Er is een tijd geweest dat men stelde: vrouwen moeten niet studeren, want die trouwen. Waarbij men kennelijk over het hoofd ziet, dat zij dit dan toch met mannen doen. Een ander argument tegen gelijkwaardige werkgelegenheid voor vrouwen luidt: vrouwen hebben last van de maandregels en zullen hierdoor perioden kennen van neerslachtigheid, verminderde productiviteit, overgevoeligheid. Schijnbaar weten de mensen niet dat ook de mannen een dergelijke periode kennen. Ook zij kennen een soort maandstonden, ook al is dit lichamelijk minder kenbaar en daardoor schijnbaar minder ingrijpend. Maar dat bekende rothumeur, dat bijna elke man elke maand enkele dagen heeft, is het uiterlijke kenmerk. Ook dit pleegt zich voort te zetten tot op betrekkelijk ver gevorderde leeftijd. Wanneer je 65+ wordt, is het er meestal enigszins af. Meestal, tenzij het natuurlijk al tot een gedragsgewoonte is geworden. Ik tracht hiermee duidelijk te maken dat ook in dit laatste opzicht niet zo grote ongelijkwaardigheid bestaat, als algemeen wordt aangenomen.

Toch blijkt dat de vrouw, door haar psychische opmaak, bijzondere gaven heeft. Ik wijs hierbij niet in het bijzonder op de z.g. vrouwelijke beroepen alleen, maar stel ook dat bv. een vrouw als mathematica minder goed zal functioneren, wanneer zij te maken krijgt met bv. bouwkunde, vooral wanneer het grote projecten betreft, terwijl zij juist weer zeer goed zal functioneren wanneer zij met computers te maken heeft. De manier van denken en benaderen van taken en problemen verschilt toch kennelijk wel enigszins. Dit betekent, dat er een natuurlijke selectie tussen de seksen bestaat, waardoor bij een zoeken naar optimale prestatie, mannen en vrouwen deels naar verschillende projecten in de samenleving zouden graviteren en zich tot bepaalde taken meer zouden voelen aangetrokken, dankzij hun sekse.

Ontleden wij verder enige misvattingen, die de benadering van de seksen als geheel verschillend in de hand werken. Zo wordt in een relatie tussen man en vrouw de man meestal voorgesteld als degene die neemt, de vrouw als degene die geeft. Maar de man die gelooft dat alleen hij neemt, wordt genomen. Het libido van beide seksen is vergelijkbaar. De behoefte aan bepaalde vormen van hormoonuitwisseling en lichamelijke ontspanning is bij beide seksen hetzelfde. Ook hier kunnen wij een gelijkwaardigheid stellen, ook al is er een andere reactie bij de beide seksen. De vrouw zal, ook na een lichamelijk contact dat zuiver als bevrediging wordt gezocht, hierdoor

in een veranderde emotionele toestand komen te verkeren, die langere tijd aanhoudt, terwijl de man over het algemeen na de bevrediging alleen door een onmiddellijke en intense slaaplust bevangen wordt. Bij de man is de top gelijktijdig het breekpunt. Bij de vrouw echter betekent de top gelijktijdig een ontstaan van allerhande emoties, waardoor tijdelijk de behoefte wordt overgebracht op meer psychisch gebied en psychische reacties ontstaan die, vooral wanneer daarop juist wordt ingegaan, gelijktijdig een soort conditionering in de richting van juist deze partner ten gevolge plegen te hebben. Hier is sprake van een werkelijk verschil, waarmee wij in onze benadering van de verhouding tussen de seksen wel degelijk rekening moeten houden. Wij zullen er mee moeten rekenen dat de emoties van een vrouw gemeenlijk langduriger en intenser zijn dan die van de man. Een vrouw kan haatdragender zijn dan een man. Onder invloed van haar gevoelens zal de vrouw minder geremd optreden dan de gemiddelde man. Zij zal wreder zijn, daar alleen het feit dat zij haar emoties kan ontladen, bij haar nieuwe golven van voornamelijk psychische emoties, gevoelens doen ontstaan, waardoor zij verder zal gaan dan onder gelijke omstandigheden voor een man denkbaar is. De man kan, zelfs wanneer hij daarop is getraind, wreed zijn, maar zal daarbij automatisch reageren. Hij beschouwt zijn daden als een soort lichamelijke mechanica en kan zich verheugen over de resultaten, maar zal niet steeds weer zoeken zonder noodzaak of opdracht, het lijden van zijn slachtoffers intenser te maken. Vrouwen zijn in dit opzicht veel gemener. Vrouwelijke soldaten, wanneer zij eenmaal in de strijd worden geworpen, zijn veel feller dan mannen en kennen veel minder respect voor tegenstanders.

De vrouw is fanatieker in alle opzichten. Wie dit niet gelooft, moet maar eens nagaan wat de invloed is van de vrouwen in allerhande extreme groepen. Denk daarbij niet alleen aan bv. de Baader-Meinhof groep en het rode leger, maar aan de Basken, de IRA, de ontwikkelingen die zich op het ogenblik in Portugal afspelen. Ook hier is een verschil, waarmee men rekening dient te houden. Een vrouw is m.i. dan ook minder geschikt voor alle functies, waarin zij mogelijk onder langdurige en sterke druk komt te staan, maar een lichamelijke en emotionele beheersing daaronder zou moeten bewaren. Zeker, een vrouw zal onder dergelijke omstandigheden vaak minder snel exploderen dan een man, maar wanneer dit eenmaal gebeurt zijn de gevolgen geheel onvoorzienbaar en niet meer in verhouding tot de oorzaak. D.w.z. dat ik een vrouw als agente van politie of als legerofficier alleen zou willen zien op dié plaatsen waarbij het gevaar voor onmiddellijk optredende stresssituaties zeer gering is. Waar dit wel het geval is, dient de man te staan, zodat de gevolgen berekenbaar blijven.

O, de honger naar gelijkheid in uw dagen voert tot allerhande vreemde verschijnselen, zoals bv. de uniseks. Maar dat betekent in feite: de verpakking wordt gelijk, maar de inhoud is en blijft verschillend. Voor ons zijn dergelijke zaken meen ik niet belangrijk. Interessanter is het ons af te vragen wat de geestelijke relatie man-vrouw is. Hierbij blijkt dat zover het een bereiken van bepaalde bewustzijnstoestanden betreft, man en vrouw ongeveer gelijke kansen hebben. Gelijktijdig zien wij dat voor vrouwen een mystiek-emotionele weg de beste resultaten heeft geboekt, terwijl voor de man algemeen een redelijke of redelijk esoterische-magische benadering het beste resultaat geeft. Hoe dat komt? Waarschijnlijk door een verschil in denken en ervaren. Laat mij het als volgt stellen: Wanneer u ziet hoe in uw eigen regering bepaalde mannen te werk gaan, dan denk je: wat daar juridisch juist bv. op CRM gepresteerd wordt, zit politiek gezien fout, dat kun je met je Klompé aanvoelen. Dit is immers een Doorn in het vlees van eenieder, die graag zelf ergens in gekend wil worden. Als zodanig is de tactiek mogelijk formeel juist, maar gelijktijdig dom en verkeerd, wanneer men met alle omstandigheden rekening houdt. Een vrouw zou bv. in de kwestie Jürgens nooit duidelijk gezegd hebben dat zij die en die persoon met alle geweld wilde hebben. Zo zijn vrouwen niet. Zij laten het wel merken, maar meestal zeggen zij zoiets niet. Een vrouwelijke minister zou in een dergelijk geval met de omroepen enz. zo charmant zakelijk gesproken hebben, dat zij de persoon in kwestie zelf in hun voorstellen zouden hebben opgenomen, zodat de zaak zonder enige drukte verlopen zou zijn. Een vriendelijk overtuigende benadering is hier het kenmerk van de vrouw, zo zij veel gedaan krijgt. In ieder geval komt bij de doorsnee mens een dergelijke benadering van problemen beter over dan het vaderlijke: Kinderen, houd je mond, ik weet, wat goed voor jullie is.

In het verleden is in sociale situaties gebleken dat de vrouw vooral daar, waar overeenkomst moet worden gevonden, beter functioneert dan de man. Waarmee ik natuurlijk niet wil stellen dat elke man alleen datgene is, wat hij lijkt. Achter elke Joop schuilt een vrouw, onthoudt u dat maar. Er is een verschil in weg en denken tussen man en vrouw. Maar er blijkt niet in gelijke mate een verschil te zijn in geestelijke benadering, wel deels. U realiseert zich waarschijnlijk niet dat, gerekend over alle tijden, de meeste mediums vrouwen zijn geweest. Mannelijke mediums en profeten komen voor en treden vaak meer op de voorgrond, ook in uw dagen, maar wij kunnen toch niet stellen dat de mannen in belangrijkheid of aantal ooit de meerderheid hebben gehad op dit gebied. Bij heidense orakels speelden vrouwen gemeenlijk de belangrijkste rol. Alleen wanneer wij te maken hebben met een uitgesproken mannenmaatschappij, zoals bv. bij het joodse volk het geval was, was de profeet die erkend werd, altijd een man. Zien wij in deze tijd naar de mannen die geestelijk veel bereiken, zo blijken zij esoterisch redelijk te werken, terwijl zij sterk zijn in beheersingstechnieken. Zij benaderen het bestaan van geestelijke waarden steeds weer filosofisch-redelijk en komen zelfs tot het uitdrukken van hun ervaringen in fantastische gedetailleerde omschrijvingen, waarbij het al dan niet geheel juist zijn daarvan verder even in het midden kan blijven.

De benadering en houding van de man is, ook op het gebied van geestelijke zaken, vooral technisch. Hij kan eerst tot een geestelijk bereiken komen, wanneer hij in staat is iets daarvan tot zijn eigen tevredenheid te omschrijven. De vrouw beleeft. Voor haar is de beleving zelf het belangrijkste, niet de mogelijkheid dit te omschrijven. Zij drukt haar innerlijk beleven uit met enkele begrippen, die in de ogen van anderen mogelijk onzin zijn. Wanneer men haar niet begrijpt, vraagt zij: stommeling, snap je dat dan niet? Want de voor haar hiermee verknoopte belevingen ziet zijzelf in haar woorden, zodat zij meent dat dit zonder meer voor eenieder zo dient te zijn. De vrouw is in deze opzichten gemeenlijk minder objectief dan de man.

Gaan wij na, welke geestelijke gebieden beiden tijdens het leven in de stof plegen te betreden, dan blijkt: beide seksen komen gelijkelijk voor in alle lichtende sferen. Dus: bij uittreding geen verschillen. Gaat men echter na, welke hulpfuncties de mens in uitgetreden toestand in pleegt te nemen, dan blijken degenen die hulpverleners bij bv. ongelukken en overgang bij dood door geweld, dan blijken uitgetreden mannen in de meerderheid te zijn. Gaat het om het geven van bepaalde genegenheid of het verdrijven van de neiging tot het duister te vluchten bij zojuist overgegangene mensen, dan blijken vrouwen in de meerderheid te zijn. Zij schijnen hier ook de beste resultaten te boeken.

Bezie ik de innerlijke ontwikkeling, zo kan ik niet terecht stellen dat een man beter is dan een vrouw of omgekeerd. Wel kan ik stellen, dat de uitdrukking die aan het innerlijk bereikte gegeven wordt, gemeenlijk wel verschilt. De verhouding van de seksen tot elkaar wordt echter in vele gevallen juist door deze verschillen in aanvoelen en denken gestoord. Men begrijpt in stof en geest wel, dat men elkander aan dient te vullen, maar gaat gemeenlijk uit van allerhande mooie thesen, zoals de tweelingziel enz. om innerlijk erkende relaties te omschrijven en eventueel een excuus te vinden om dit gevoel ook meer stoffelijk te onderlijnen wat voor geestelijke eenheid zeker niet noodzakelijk is.

De feiten: De vrouw heeft de capaciteiten en soms ook geestelijk het bewustzijn, waardoor zij de sfeer kan scheppen die de man in staat stelt meer van zijn beleven te omschrijven, zodat hij hierdoor voor zich tot hogere beleving en intensere aanvaarding van geestelijke waarden zou kunnen komen. Op het ogenblik dat de man met zijn omschrijving juist functioneert, zal dit voor de vrouw vaak een verdere emotie ten gevolge kunnen hebben, waardoor zij grotere geestelijke gebieden aanvoelt en zo haar eigen sfeerwerking verhoogt. Wat de man dan weer meer mogelijkheid geeft tot enz. Het doet een beetje denken aan de schuiftrap op de kermis: de treden gaan langs elkaar, zij zijn nooit werkelijk geheel gelijk behalve voor zeer korte ogenblikken, maar zij beïnvloeden elkaar.

Een theorie, waar ik nog even op wil wijzen is die van de perfecte hermafrodit. Een voorstelling van een twee-eenheid, die inderdaad soms bereikbaar wordt en dan de meest ideale situatie

voor volledige bewustwording inhoudt. Er ontstaat een eenheid, waarbij beide delen geheel alle vrouwelijke maar ook mannelijke kwaliteiten en eigenschappen ervaren en beheersen. In feite is er sprake van een samengaan van twee in wezen verschillende invloeden met hun mogelijkheden binnen een harmonisch geheel, dat zo geestelijk en mogelijk ook op ander terrein veel hogere waarden bereikt dan een man of vrouw alleen ooit zou kunnen bereiken. Ziet men in de geest een dergelijk wezen, dan blijkt het steeds weer te bestaan dankzij een versmelting van zielen. Het evenwicht tussen mannelijke en vrouwelijk ervaring bij de delen blijkt praktisch altijd aanwezig te zijn. Belangrijk is hierbij, dat geesten geen man of vrouw zijn in de zin, zoals dit op aarde bestaat. Wel zal een geest die vrouw is geweest, andere ervaringen hebben opgedaan en op een andere wijze bewustzijn hebben verkregen dan een geest die laatstelijk man was. Ik meen te mogen stellen: geestelijk vullen man en vrouw elkaar aan. Het zijn verschillende fasen in de ontwikkeling van de geest, gelijkwaardig maar verschillend die, wanneer zij tezamen komen, in zich de sleutel dragen van een hoger kosmisch besef.

Vraag: Het is toch mogelijk, dat een geestelijke eenheid uit meer dan alleen een man en een vrouw bestaat?

Antwoord: Inderdaad. Het is geen kwestie van paartjes. Een geestelijk als eenheid optredende kracht kan ontstaan uit twee personen, die als eenheid tot hoger bewustzijn komen, zo nieuwe belevingen doormaken en zich opnieuw verenigen met een andere persoonlijkheid, al dan niet in wezen samengesteld uit meerdere entiteiten die eveneens een eenheid vormden. Belangrijk is alleen dat de als eenheid optredende persoonlijkheden vergelijkbare, maar verschillende ervaringen hebben gehad, zodat zij voelen met hun bewustzijn en kennis elkaar aan te vullen.

Hiermede heb ik voor mijn inleiding het meeste wel gezegd. Uitwijden heeft weinig zin. Eenieder weet volgens mij wel, dat er mannetjes en vrouwtjes zijn. Dat er mannen zijn met een vrouwelijke inslag en vrouwen met een dito mannelijke zal ook eenieder wel weten. Bezien wij de zaak van geestelijke zijde, dan blijkt de psychische opmaak van de persoonlijkheid voor de mogelijkheden en ervaringen daarvan, incl. bereikingen, van meer belang te zijn dan het uiterlijk geslacht. Zoekt men naar de oorzaak voor intense vrouwelijkheid bij de man of mannelijkheid bij de vrouw, dan blijkt dit lichamelijk veelal een kwestie van hormonen te zijn en zeker niet voornamelijk van seksuele drijfveren. Vaak denkt men dat een dergelijke van de aangenomen normafwijkende instelling homoseksualiteit dwingend inhoudt. Maar terwijl het gedragspatroon tekenen toont van de andere sekse en ook gevoelsleven en reactie daarvan tekenen hebben, hoeft seksualiteit, laat staan van de heteroseksualiteit afwijkende beleving, niet voor te komen. De hoofdzaak is gelegen in een andere psychische beleving en benadering van de ervaringen. Het is dit punt, dat geestelijk bepalend is voor de waarde van iemand. Elke man heeft wel iets vrouwelijks, elke vrouw heeft wel iets mannelijks. Hierdoor zijn vele gedrags- en begeertevarianten mogelijk bij de mensen. Indien wij de verhouding man-vrouw echter eerlijk willen bezien, zijn dezen van minder belang. Het belangrijke ligt in een andere lichamelijke en psychische benadering van het bestaan, waarbij een vergelijkbaar functioneren op elk terrein denkbaar is, waar elke sekse zijn bijzondere geschiktheden heeft, geestelijk zowel als materieel, wat betekent, dat bepaalde bereikingen gemakkelijker door leden van een bepaalde sekse zullen worden behaald.

Ik beëindig mijn inleiding met de opmerking dat wij over mannen en vrouwen zoveel kunnen praten als wij maar willen. Maar wanneer wij te veel over de verschillen spreken, vergeet men soms dat beiden in eerste aanleg mensen zijn. Iemand is dus niet eerst een man en dan een mens, of eerst een vrouw en dan een mens, maar allereerst een mens met alle mogelijkheden en eigenschappen van het menszijn en eerst in de tweede plaats een wezen dat zich manifesteert in mannelijke of vrouwelijke vorm. Waarbij ik de nadruk leg op het psychische en niet op het lichamelijke. Het waarlijk menszijn bestaat volgens mij uit een eenwording, die gebaseerd is op een verscheidenheid van psychische inslag zowel als lichamelijk mogelijkheid. Elke gezonde maatschappij kan daarom alleen worden opgebouwd op een maatschappelijke gelijkwaardigheid van man en vrouw, waarbij gelijktijdig en bewust erkend wordt dat er verschillen zijn tussen hen in lichamelijke eigenschap, capaciteiten en vaardigheid.

Juist vanuit deze erkenning, uitgaande van een praktische en principiële gelijkwaardigheid komt men tot een vorm van samenleving, waarbij optimale prestatie, bewustzijnsmogelijkheid en leefmilieu bereikbaar worden.

Ik dacht, dat de nadruk niet mag liggen op vragen, of een vrouw al dan niet van de kansel mag spreken, of een plaats kan hebben in de politiek. Wat het laatste betreft zal eenieder redelijk mens zich afvragen, waarom dit niet het geval zou kunnen zijn, want in de politiek kletsen mannen als oude vrouwen. Mogelijk dat een paar vrouwen die klare mannentaal spreken, een goede aanvulling zouden vormen. Men stelt soms, dat vrouwen minder geschikt zijn voor het leiden van grote bedrijven. Ik stel dat de vraag moet zijn, welk bedrijf het is. Want niet de sekse, maar de psychische gesteldheid, intellect en doorzettingsvermogen zijn bepalend en dienen te passen bij de taak, die men op zich neemt. Overigens: het doorzettingsvermogen van de vrouw is vaak veel groter dan dat van de man, dus zij zal althans hierdoor even geschikt zijn als een man. De vrouw kan zich overal waar zij dit werkelijk wil, de gelijke van de man tonen, maar slechts op bepaalde punten zal zij hem kunnen overtreffen. De man kan zich overal de gelijke van de vrouw gevoelen en tonen, maar zijn meerwaardigheid zal hij slechts op enkele bepaalde punten ooit werkelijk kunnen bewijzen. Het anders-zijn kun je natuurlijk altijd bewijzen. Een gemeenschap gebaseerd op een algehele gelijkheid in rechten en mogelijkheid voor alle leden daarvan, gepaard gaande met een zo groot mogelijke vrijheid van het individu, ongeacht de sekse, lijkt mij een basis voor een gezonde opvoeding van het nageslacht, dat dan zal komen tot een taakverdeling die is gebaseerd op werkelijke capaciteiten en zo een verdeling van taken en mogelijkheden, die voor geen van de seksen frustrerend is, maar bovendien een perfecte samenwerking van seksen en individuen in elk opzicht garandeert.

Is er iemand, die hierop direct commentaar heeft?

Vraag: Was de eerste vrouw van de farao ook de moeder van diens kinderen?

Antwoord: In de praktijk was het zo, dat de vrouw van farao, diens eerste vrouw of vorstin, zelden de moeder was van diens kinderen. Maar het is voorgekomen, dat dit wel het geval was. Daar staat tegenover, dat kinderen van farao, die bij andere vrouwen, vaak van veel lagere stand, geboren zijn, rond hun vierde of vijfde jaar, wanneer zij door de priesters als zeer begaafd werden beoordeeld, haar werden toegekend en dan verder dus als officieel eigen kind en nakomeling van de vorst als eerste prins of prinses werden erkend.

Vraag: Is scheiding in geslachten een basisprincipe, dat op alle bewoonde planeten geldt?

Antwoord: Neen. Het is wel een leuk principe, dat meer interessant is dan celdeling. Deze komt, ook bij hogere rassen, eveneens op sommige planeten voor. Er zijn nog vele andere wijzen van voortplanting, soms zelfs middels bepaalde ketens van meerdere vormen, die uiteindelijk weer voeren tot de hoogste vorm, die alleen beschouwd kan worden als de werkelijk menselijke ontwikkeling.

Vraag: Blijven verschillen in sekse ook in de sferen bestaan?

Antwoord: Soms zelfs lange tijd. Ook op aarde zal de deling in seksen nog zeer lang voortbestaan, ofschoon de uiterlijke verschillen m.i. reeds binnen enkele tienduizenden jaren veel minder zullen worden.

Vraag: Reïncarneert men steeds als man, of is er een wisseling?

Antwoord: Het eigen bewustzijn plus de behoefte die in het ik bestaat tot uitbreiding van dit bewustzijn, bepaalt hier. Is de behoefte vooral op emotioneel vlak, dan zal een vrouwelijke of meer vrouwelijke vorm van incarnatie gekozen worden. Heeft men behoefte aan de rede, krachtmetingen enz. dan zal men eerder een mannelijke incarnatie kiezen. Hoe bewuster de keuze wordt gedaan, hoe meer de sekse zal alterneren in de verschillende incarnaties.

Vraag: Kiezen? Hebben wij de macht daartoe?

Antwoord: Natuurlijk. Of dacht u, dat er ergens iemand bezig was zielen te pakken als sardientjes en, zodra er een lichaam komt, er één in werpt en het deksel dichtslaat? Luister: incarneren wil

alleen zeggen dat een geest die reeds over bepaalde geestelijke voertuigen beschikt, een binding aangaat met een stoffelijk wordend leven. Naarmate die geest meer beseft bewuster is dus - zal die geest ook beter beseffen, waaraan zij begint. Naarmate zij een beter begrip heeft, zal zij meer geneigd zijn een keuze te doen. Wanneer je dus volledig bewust bent en om welke reden dan ook toch wilt incarneren, betekent dit, dat je zeer bewust zult wachten tot het ene voertuig dat voor jou perfect is, gereedkomt. Eerst dan zul je je daarmee gaan binden. Wanneer door het aantal mannen en vrouwen, dat er nu is, geen voertuig ontstaat dat je past, wacht je eenvoudig, desnoods duizenden jaren, tot je wel iets geschikts vindt. Want wat is duizend jaar in de eeuwigheid? U denkt kennelijk dat incarneren zoiets is als hoge nood, waarbij je voor de deur staat te trappellen tot je aan de beurt bent. Maar dat geldt hoogstens voor hen die onbewust zijn of uit het duister komen.

Vraag: Blijft bij deze bewuste incarnaties het reeds aanwezige bewustzijn ook in de stof behouden, kunnen zij zich vorige incarnaties herinneren?

Antwoord: De eigenschappen die bij een bewuste keuze een rol spelen, zijn vollediger ontwikkeld en bewuster ook in het lichaam aanwezig dan bij een onbewust incarneren. Veel van de vorige ervaring wordt dus mede in het lichaam vastgelegd en beïnvloedt de ontwikkelingsmogelijkheid daarin. Dit houdt niet in, dat men zich alle voorgaande bestaansvormen dan ook in de stof hoeft te herinneren. Dit is eerder een kwestie van in de stof toegang vinden tot je eigen geestelijke bewustzijnsinhoud. Wel zullen degenen die bewust incarneren, eigenschappen bezitten die meer uitgesproken een bepaalde ontwikkeling bevorderen, meningen zullen duidelijker zijn, een snellere ontwikkeling van stoffelijke kennis is eveneens mogelijk. Vaak zal men een grotere gevoeligheid hebben voor mogelijkheden en noodzaken, voelt men toekomst en andere mensen gemakkelijker aan e.d.

Vraag: Er wordt gesteld, dat er vroeger een scheiding is gekomen tussen de seksen. Een wezen werd dus tot twee wezens, die een andere sekse hadden. Is dit juist?

Antwoord: Niet in de menselijke vorm. Maar gaan wij terug naar vroege levensvormen, ook de oervormen, waaruit het menselijke zich heeft ontwikkeld, dan is er inderdaad een waterdier dat zich voortplant door eieren, waarbij de bevruchting veroorzaakt wordt door voedingsomstandigheden en geen ander geslacht noodzakelijk is. Maar dat is lang geleden. Vanaf de eerste vertebraten is er overal sprake van een bestaan van twee seksen, noodzakelijk voor voortplanting. Waaruit alweer blijkt, dat, wanneer je spreekt over de verhouding man-vrouw men al snel uitwijkt naar andere vraagstukken. Mogelijk is dit een psychische reactie, daar zowel de man als de vrouw kennelijk niet bereid is zich volledig bewust te worden van eigen mogelijkheden en toestand. Men heeft een illusiebeeld omtrent alles wat men zou moeten zijn en zou moeten betekenen, terwijl men niet bereid is ook maar iets van zijn waan prijs te geven, zelfs niet wanneer het er om gaat een waardebepaling van het eigen geslacht t.a.v. het andere geslacht tot stand te brengen.

Maak u er niet al te druk over: dolle Mina gaat voorbij, de bemoeizieke vadermentaliteit is ziek en hopelijk bijna overleden, maar de geslachten gaan voort en daaruit de mensheid. En door die mensheid ontstaat de toenemende bewustwording van een gehele bestaanscyclus in de geest, die uiteindelijk verlichte geest zal worden.

Na de pauze zal ik uw verdere vragen over het onderwerp verder beantwoorden. Nu wens ik u allereerst allen een aangename pauze.

BEANTWOORDING VRAGEN

Zo, vrienden. Wij zijn nu aan het tweede gedeelte van de avond gekomen en zullen nu zien, wat u op te merken en te vragen hebt.

Vraag: Zou het mogelijk zijn door een speling van de natuur zonder gemeenschap man vrouw een kind te baren?

Antwoord: Het is inderdaad mogelijk, een eikel ook zonder bevruchting tot ontwikkeling te brengen. Er zal zich ook dan een volledig lichaam kunnen ontwikkelen, dat echter maar de helft van het normale aantal chromosomen heeft. Theoretisch bestaat de mogelijkheid. Daar u echter hierbij denkt aan de onbevleete ontvangenis van Maria, wil ik opmerken, dat men hier veel te materieel pleegt te denken. Zonder hartstocht bewust ontvangen, komt hier dichterbij de werkelijkheid, vooral wanneer wij ons realiseren dat in verschillende esoterische genootschappen van die tijd de leiders als hogere wezens werden beschouwd en soms zelfs de naam engelen droegen. Zowel Maria, Anna als Jozef, Jezus voedstervader, waren lid van een dergelijke Esseense sekte. Het is zeer wel mogelijk dat Maria werd bevrucht door een dergelijke leider met het doel een hoger voertuig voor een bewuste geest tot stand te brengen. Iets, waarover men nimmer bij de christenen zal spreken, omdat de afstamming van Jezus uit het geslacht van David en daarmee de vervulling in Hem van messiaanse voorspellingen in gevaar zou komen.

Vraag: Bestaat na de overgang nog een man-vrouw verhouding?

Antwoord: Reëel niet, omdat men na de overgang in feite een wezen is, dat uit energie bestaat. Het eigen denken beïnvloed echter de vorm, waarin men bestaat. Wie man of vrouw is geweest zal dus nog enige tijd denken zo te zijn. De uitingen in bepaalde delen van zomerland omvatten dan nog wel degelijk een soort man-vrouw verhouding, waarbij echter geen met de stof vergelijkbare contacten zullen plaatsvinden. In de hemel zal niet ten huwelijk worden genomen noch ten huwelijk worden gegeven. Maar na enige tijd zal het denken in een seksebepaalde vorm verzwakken en zal ook voor het ego dit duidelijk en natuurlijk worden.

Vraag: Licht er mogelijk een diepere betekenis in het verhaal van Genesis, waarin Eva uit een rib van Adam wordt geboren?

Antwoord: Bedenk allereerst, in welke tijd dit verhaal wordt opgetekend. Het is een overlevering, die beïnvloed werd door alle landen, waarmee de joden in contact zijn geweest. Abraham heeft sterk de cultuur en het geloof van Ur en Uruk ondergaan. Er zijn Babylonische, Perzische invloeden merkbaar, en kort voor de optekening door levieten tijdens de uittocht uit Egypte onder Mozes heeft men wel bijzonder sterk de Egyptische invloeden ondergaan, dat ook voordien Jozef en zijn familie reeds hun invloed hadden uitgeoefend op het denken van de joodse stammen. Door dit alles is de overlevering natuurlijk sterk beïnvloed.

Het is duidelijk dat wij hierbij niet te maken hebben met een op feiten stoelend verhaal, maar met een soort legende, waarbij alle termen overdrachtelijk bedoeld zijn. Ribben waren soms een bestanddeel van sommige muziekinstrumenten, maar hadden ook in de magie een bepaalde betekenis, vooral in Egypte en Babylon. Het beeld zegt dus in feite, dat de vrouw de weerkaatsing is van de man, zijn instrument. Dus het is niet: kijk eens, wat loopt daar een lekker ribstuk, maar dit is een deel van de man, waardoor hij zichzelf in de wereld beter en juister kan uitdrukken, een deel van de man in de zin, waarin een instrument deel van de musicus kan zijn op het ogenblik dat hij daarop speelt. Uit de aard der zaak een mannelijke visie. Maar in mijn inleiding heb ik reeds duidelijk gemaakt, dat het judaïsme denken veel meer op de man was gebaseerd en de vrouw veel meer inkapselde als onderdanig wezen in de mannenmaatschappij, dan in vele andere vroege beschavingen het geval was.

Vergeet overigens niet het volgende: In een wereld, waarin de mannen de macht hebben, zullen zij automatisch ook de macht proberen te gebruiken om de vrouw terug te brengen van een persoonlijkheid tot het persoonlijk bezit van de man. Maar bij stammen, waar de vrouw de macht heeft, zal het omgekeerde eveneens voorkomen. Het is dus de neiging van de geslachten het andere geslacht te overheersen en zo tot verlengstuk van eigen wezen te maken. Voor sommigen is een dergelijke onderwerping zelfs bijzonder attractief, maar ik beschouw dit dan toch wel als een aberratie t.a.v. het algemeen geldende gedrag. Soms komt het tot een gezagsverdeling tussen man en vrouw.

In Tibet was het bv. gebruikelijk, dat meerdere broeders met dezelfde vrouw huwden, vooral bij de mannen, die vaak langere tijd met karavanen op stap waren. De praktijk hierbij werd al snel, dat de vrouw fungeerde als het hoofd van het gezin, zover het de financiën betrof. In vele gevallen maakte de vrouw uit welke karavanen naar een bepaalde bestemming zouden gaan, welke goederen zouden worden verhandeld, of voor welk klooster men handel zou drijven. De invloed van de vrouw was hier dus groter dan bv. in de dalen van India, waar de man alles zelf regelde, zelf zijn zaken beheerde, maar de vrouw vond hier weer een mogelijkheid haar gezin als oudste vrouw geheel te beheersen en te regelen, tot het huwelijk van de kinderen toe. De vrouw was hier weer binnen het gezin een soort dictatrice, die met strenge hand de wegen van haar mannen bepaalde, ofschoon zij hen naar buiten toe gelijktijdig alle vrijheid en gezag toekende.

In elk cultuurpatroon blijkt de plaats van de vrouw bepaald te worden door de omstandigheden en mogelijkheden. Zo was dit ook bij de joden. En juist bij de joden, waarvan het heilige boek een grotere betekenis heeft voor u, dan de oude boeken van de hindoes, valt dit aspect natuurlijk bijzonder op. Indien u, terecht, hier opmerkt dat het christendom toch wel sterk op een meerwaardigheid van de man is gebaseerd, zo stel ik, dat dit niet voortkomt uit de leer van Jezus zelf, maar stamt uit de joodse overleveringen en in het christendom wordt geïnjecteerd middels de Paulinistische discipline. Paulus brengt op dit punt wel een geheel eigen interpretatie van Jezus' leer. Begrijpelijk, omdat Paulus zelf een nogal heftig temperament had, dat hij meende, dat men voor de vrouw wel bijzonder op zijn hoede moest zijn. Van Paulus stammen ook de uitspraken tegen het huwelijk, niet van Jezus. Overigens: wanneer men opmerkt dat u ook nu nog leeft in een mannenmaatschappij, dan wil ik daaraan wel toevoegen dat de mannen in deze tijd zich een maatschappij hebben gebouwd op de wijze, waarop vrouwen hen zeiden dit te doen. Want slechts weinige mannen zijn van een zo hard staal, dat zij het gezag van een vrouw kunnen weerstaan.

Vraag: Ik heb in het deel voor de pauze een deel over de homoseksualiteit gemist...

Antwoord: U hebt het niet gemist, maar ik ben hiervan opzettelijk niet als een afzonderlijk verschijnsel uitgegaan. Uitvoerig heb ik gesteld, dat er mannen zijn met een sterk vrouwelijke inslag, zoals een vrouw kan zijn met een sterk mannelijke inslag enz. Waarbij ik tot de conclusie kwam, dat wij voor een beschouwen van de verhouding man-vrouw niet voornamelijk van de lichamelijke kenmerken moeten uitgaan, maar vooral van de psychische opmaak.

Vraag: Heeft dit een bepaalde functie, of is het een speling van de natuur, of verklaart u dit zuiver materialistisch vanuit de lichamelijke zeden?

Antwoord: De lichamelijke toestand kan hierbij natuurlijk voor de eenling een grote rol spelen. Maar voornamelijk blijken hier psychische invloeden mede aan het werk te zijn, die weer bepaald worden door de maatschappelijke situatie. Homoseksualiteit, tot voor kort in deze wereld van goede christenen vol naastenliefde als hels veroordeeld, was eens gebruikelijk als hartstocht of noodoplossing voor hartstochtelijkheid. In het beschaafde Athene, waar velen nog steeds hun filosofieën en wijsheden vandaan halen, gingen de oudere heren naar de agora om daar een 'viooltje te plukken', een jongeling te zoeken voor hun genot. In bepaalde priesteressen-gemeenschappen is wel zeker dat ook vrouwen normalerwijze onderling contact hadden. Zelfs een groot deel van de christelijke kloosterlingen in de middeleeuwen waren min of meer homoseksueel of lesbisch. Dit vloeide a.h.w. uit hun situatie voort. Tijdens de kruistochten was de schildknaap, vooral tijdens langere veldtochten, mede de schandknaap van zijn meester. Aan dit alles gaat men voorbij.

Maar in het leven van elk mens komt een periode, waarin hij wordt aangetrokken tot personen van het eigen geslacht. Dit is niet alleen een kwestie van afwijzen van het andere geslacht, maar heeft wel degelijk een seksueel kantje, zelfs wanneer dit door de maatschappelijke structuur maar zelden volledig beseft zal worden. Er zijn mensen waarbij het Ik niet verder gaat, zodat deze lichamelijk-psychische toestand lange tijd, soms gedurende het gehele stoffelijke bestaan, gecontinueerd wordt. Dit is dan, wanneer men niet tot een 'normaal' huwelijk komt, in de ogen van de gemeenschap een afwijking, ofschoon volgens mij van een werkelijke afwijking hierbij

niet bepaald sprake hoeft te zijn. Homoseksualiteit is voor mij slechts een enkel facet van het totaal van de seksualiteit. Iemand die zich alleen daartoe beperkt, is volgens mij eveneens beperkt in zijn vermogen zich uit te drukken. Ik stel, dat homo, hetero en eventueel bisexualiteit normale seksuele uitingen zijn, die deel uit maken van het seksuele gedrag van mens en dier. Ik wijs erop dat deze z.g. afwijkingen immers ook in de dierenwereld voorkomen en daar zowel als bij de mensen vaker voor zullen komen, wanneer er opeens een sterke toename van bevolkingsdichtheid plaats vindt. Waarbij men zich af kan vragen, of dit niet meteen een soort regulerende functie t.a.v. de bevolkingstoename vervult. In een wereld, waarin veel spanningen voorkomen, blijkt ook de psyche een grote rol bij dit alles te spelen.

Wij zien dan, dat vooral jongeren een meester of meesteres zoeken, waaraan zij geheel onderdanig willen zijn, omdat zij zo het gevoel hebben alle verantwoordelijkheid daarmee op de ander af te schuiven. Wij zien dan ook vaak in dergelijke tijden seksuele relaties ontstaan, die in feite meester-slaaf verhoudingen worden, ongeacht of daarbij sprake is van hetero dan wel andere seksuele contacten. Realiseer u, dat vele mannen in uw tijd ofwel de wrede meester uithangen, dan wel een strenge meesteres begeren om zo tot een bevrediging zonder schuldgevoelens te kunnen komen. Bij vrouwen zien wij vaak een afkeer tegen wat die vrouw ziet als de bruutheid van de mannenwereld, waarbij de oorzaak vaak een angst voor eigen ik of eigen situatie en mogelijkheden betekent, die voeren kan tot een zich sterk aangetrokken voelen tot het eigen geslacht. Dergelijke vrouwen zullen in hun verweer tegen de man er toekomen de man te imiteren en zich in de gemeenschap steeds meer mannelijk te gedragen en op te stellen. Het resultaat is dan vaak een blijvend lesbisch zijn. Opvallend is hierbij, dat de vrouwelijke partij in een lesbische verhouding minder neiging vertoont om permanent op deze wijze bevrediging te zoeken. dan degene die de mannelijke partij speelt. Wat eigenaardig is, maar psychisch verklaarbaar.

Bij dit alles komt, dat, lichamelijk gezien dergelijke contacten normaal zijn en alleen deel uitmaken van een totale seksuele uitdrukkingsscala. Op het ogenblik dat men een enkele vorm van beleving als enig mogelijk beschouwt, wijst dit volgens mij op het bestaan van een psychische druk of spanning, waardoor de afwijking van de andere stoffelijke mogelijkheden tot stand komt. Zien wij mensen waarin de afwijkende hormoonverhouding een grote rol speelt in het lustleven, zo blijkt dat dezen zich in een situatie, waarin zij zich zeker voelen, ook de gebruikelijke weg volgen of mede volgen, al is het alleen maar omdat zij daarin een bevestiging van zichzelf in het geheel van de normaal geachte wereld bereiken. Er zijn mensen die homoseksueel van aanleg zijn, dit in beroepskeuze enz. ook tonen, maar gelijktijdig seksueel de voor hun sekse normaal geachte rol spelen, huwen, nageslacht voortbrengen enz. Ik ben dan ook niet geneigd andere dan de gangbare heteroseksuele contacten als afwijking te beschouwen, ook al betekent dit, dat de mogelijkheid nageslacht voort te brengen daarbij niet bestaat. Dit laatste is volgens mij de voornaamste reden voor het bezwaar dat godsdiensten en bepaalde maatschappelijke systemen tegen dit gedrag hebben. Want het is een verspilling van vruchtbaarheidsmogelijkheden.

Vraag: Is bisexualiteit dan een soort aarzeling?

Antwoord: Ik wil niet spreken over moraliteit e.d., maar mij beperken tot de feiten. Bisexualiteit is in de mens oorspronkelijk normaal. De mens, of moet ik zeggen 'het dierlijke in de mens' voelt zich normalerwijze aangetrokken tot alle beschikbare facetten van seksualiteit. Wordt men daarbij eenzijdig selectief, zo zal dit veelal onder druk van omstandigheden dan wel psychische druk ontstaan; denk aan de pressie vanuit de gemeenschap of de spanningen die door een bepaald geloof hierbij kunnen ontstaan. In uw tijd zou ik willen zeggen, dat bisexualiteit in feite een poging is om terug te keren tot een lichamelijk vrijer verleden. Het blijkt echter dat dit toch niet geheel van harte wordt beleefd, omdat men daarin voor zich eerder een verzet tegen een bestaande situatie aanvoelt en probeert uit te drukken en dus niet werkelijk tot een spontane en voor het ego normale beleving komt. Op het ogenblik dat, welke vorm van seksualiteit dan ook, tot een soort protest wordt, vind ik het een vraagwaardig iets. Het geeft dan immers aan, dat je middels seksualiteit iets probeert af te reageren, wat je eerder in je sociaal gedrag zou moeten manifesteren.

Vraag: Polygamie is dan ook een uitdrukking van een bepaalde maatschappijvorm?

Antwoord: Inderdaad. Omstandigheden spelen hierbij een grote rol, zowel de beschikbaarheid van bezit als van een bepaalde sekse. In Duitsland heerste kort na de oorlog een groot tekort aan mannen in een bepaalde leeftijdsklasse. Het gevolg was dat, ofschoon niet openlijk, een soort polygame samenleving ontstond, waarbij de vrouw tolereerde dat haar man meerdere vriendinnen had enz., mits dit niet al te openlijk bekend werd. Waar tekort aan vrouwen is, blijkt het eerder aanvaard te worden, dat een vrouw met meerdere mannen contact heeft. Waar de mogelijkheden tot een aangenaam leven zeer beperkt zijn, blijken de rijken rond zich groepen van de andere en/of eigen sekse te verzamelen, waarmee zij zich uitleven, terwijl de armen genoegen moeten nemen, met hetgeen zij toevallig kunnen krijgen. Soms zal een dergelijke samenleving op de duur algemeen aanvaard worden zodat het aantal vrouwen of mannen, dat iemand erop na kan houden, zelfs bepalend kan zijn voor diens sociaal en maatschappelijk aanzien. Men beseft niet dat Mohammed, die stelde dat een man niet meer dan 4 vrouwen mocht hebben en alleen dan, wanneer hij elk van hen een eigen huis, goederen en aandacht kon geven, in feite zijn gelovigen - de rijken onder hen dan - grote beperkingen oplegde en dus zeker niet libertijns dacht.

Maar ik moet eindigen.

Goedenavond.

(Bekort)

d.d. 5 september 1975